

Verslag excursie: Gildehauser Venn

Datum : Zaterdag - 3 juni 2017

Deelnemers : 4

het Weer : Zon

Coördinatie : Bert Oude Egbrink

Net over de grens ten zuiden van Gildehaus ligt het 350 ha grote Gildehauser Venn. Het gebied bestaat uit zandruggen met droge heide, natte heide met vennen en dennenbossen.

Om het natuurgebied ligt een bufferzone (met een totale oppervlakte van nog eens 300 ha) die bestaat uit extensief beheerde graslanden (Feuchtwiesen) met houtwallen en poelen.

Vanaf 1938 geniet een deel van het Gildehauser Venn al bescherming als Naturschutzgebiet. Dit deel van het natuurgebied is eigendom van de Bertha Jordaan van Heek stichting en het overige deel van de Landkreis Grafschaft Bentheim die het gebied ook in beheer heeft.

Het totale gebied is inmiddels ook aangewezen als Natura 2000 gebied. Het westelijke deel van het natuurgebied bestaat uit een afgegraven hoogveen waar tot 1953 nog veen werd gestoken. Het oostelijke, noordelijke en zuidelijke deel van het natuurgebied bestaat uit een door zandruggen doorsneden heidegebied waarin een groot aantal vennen liggen. De bufferzone bestaat uit bossen en landbouwgebied met houtwallen, poelen en graslanden die extensief begraasd worden.

Door het natuurgebied loopt het Carl-Heinz Schrödterpad. Carl-Heinz Schrödter heeft zich vanaf de zeventiger jaren van de vorige eeuw intensief bezig gehouden met de bescherming van het gebied. In het Jahrbuch Bentheim staan verschillende door hem geschreven artikelen over het beheer van het gebied. Aan het begin en eindpunt van het pad staan houten uitzichttorens. Het pad loopt grotendeels over de zandruggen in het oostelijke deel van gebied. Vanuit de toren in het zuiden is de bergrug van Bentheim naar Gildehaus met de burcht goed te zien.

Startpunt van de excursie was de ten westen van het gebied bij Bardel gelegen parkeerplaats aan de Ochtruperdiek. Door de Feuchtwiesen zijn we naar het in het Venn gelegen Carl-Heinz Schrödterpad gelopen. Langs zandwegen door de bufferzone zijn we weer terug gelopen naar ons vertrekpunt. Op 27 mei en 21 juli 2017 heb ik het gebied ook bezocht. De op die dagen gedane waarnemingen heb ik ook verwerkt in dit verslag. In de bufferzone hoorden we de Geelgors en Wielewaal. Jan Zwienenberg wees ons op hommels die op bloeiende grassen stuifmeel verzamelden.

Langs de houtwallen en in de bermten stonden veel bloeiende planten zoals Koninginnekruid, Moerasspirea en Boerenwormkruid. Op 21 juli zag ik hier de Keizersmantel, Kleine ijsvogelvinder en metallic groene Muskusboktor. De uitzichttoren in het zuiden staat op een met Struikhei begroeide zandrug. Hier zagen we een Gele kwikstaart die in het veen broedt. In het zand aan de voet van de toren zat een kolonie van de Pluimvoetbij. Het pad ging over de zandrug naar de lager gelegen vennen. Door de grote droogte in het voorjaar had het hier aanwezige knuppelpad zijn functie verloren.

In de natte heide rond de vennen zagen we naast Gewone dophei ook veel Veenbies, Bruine en Witte snavelbies en Kleine zonnedauw. Boven de vennen vlogen de Watersnuffel, Azuurwaterjuffer en Viervlek. In de vennen stonden bloeiende Waterlelies. Over de zandrug zijn we naar de in het noorden gelegen toren gelopen. Ten westen van het pad ligt het afgegraven hoogveen. Hier groeit massaal Beenbreek in een natte heide. Op 21 juli vlogen hier tientallen Heideblauwtjes. Verderop in het veen stond ook Riet. De uitzichttoren in het noorden staat ook op een met Struikhei begroeide zandrug. Hiertussen zagen we ook Stekelbrem, Pilzegge en Liggend walstro. Boven de zandrug vloog de Wespendif en hoorden we een alarmerende Roodborsttapuit. Op 27 mei vlogen hier ook nog het Bont dikkopje en Groentje. Tijdens ons

bezoek was Schäferei Zwafink uit Uelsen bezig haar (mobiele) schaapskudde met enkele geiten in een veewagen te laden. De kudde wordt gebruikt voor (druk)begrazing van het gebied. Met rasters worden delen van het gebied afgezet die vervolgens intensief begraasd worden. Bij het ven bij de toren kwamen we in de oeverzone nog een verrassing tegen. Hier stond de Purperen trompetbekerplant. Het is een exoot uit Amerika. Elders in deze Onder de Loep staat een artikel van Harry de Jong over deze bijzondere soort. De oeverzone was ook interessant door de aanwezigheid van Kleine veenbes (zie het artikel van Jan Zwienenberg in Onder de Loep), Ronde zonnedauw en verschillende veenmossoorten. Op 21 juli stonden hier veel bloeiende Klokjesgentianen. Het Gentiaanblauwtje of de eitjes van deze zeldzame dagvlinder heb ik toen helaas niet gezien. In onderstaande soortenlijst zijn ook de waarnemingen van 27 mei en 21 juli 2017 opgenomen.

Waargenomen soorten

Vogels

Aalscholver	Blauwe Reiger	Bonte Vliegenvanger
Boompieper	Bosrietzanger	Brandgans
Buizerd	Dodaars	Ekster
Fitis	Fluiter	Geelgors
Gekraagde Roodstaart	Gele Kwikstaart	Grauwe Gans
Groene Specht	Grote Bonte Specht	Houtduif
Kauw	Kievit	Koekoek
Merel	Ooievaar	Putter
Roodborst	Roodborsttapuit	Tjiftjaf
Tuinfluiter	Vink	Wespendief
Wielewaal	Winterkoning	Witte Kwikstaart
Wulp	Zwarte Kraai	Zwarte Specht
Zwartkop		

Planten & Mossen

Akkerviooltje	Beekpunge	Beenbreek
Blauwe Zegge	Borstelgras	Bosveldkers
Brede Wespenorchis	Bruine Snavelbies	Echte Valeriaan
Gele Lis	Gewone Dophei	Greppelrus
Grote Waterranonkel	Hondsdrif	Hondsroos
Kleine veenbes	Kleine Zonnedauw	Klokjesgentiaan
Knolrus	Liggend Walstro	Paarse trompetbekerplant
Pijpenstrootje	Pilzegge	Ratelpopulier
Rode Schijnspurrie	Ronde Zonnedauw	Stekelbrem
Sterzegge	Struikhei	Tengere Rus
Timoteegras	Tormentil	Veelbloemige Veldbies
Veenbies	Veenpluis	Vroege haver
Wijfjesvaren	Wilde Gagel	Wilde Kamperfoelie
Witte Waterlelie		

Paddenstoelen

Rupsendoder

Overig

Bastaardkikker	Bruine Kikker	Levendbarende Hagedis
Ree		

Insecten

Akkerhommel	Atalanta	Azuurwaterjuffer
Basterdzandloopkever	Bont Dikkopje	Bont Zandoogje
Boomblauwtje	Bruin Zandoogje	Citroenvlinder
Dagpauwoog	Eenstaart sp.	Gewone Heispanner
Gewone Meikever	Groentje	Grote Keizerlibel
Hageheld	Heideblauwtje	Hooibeestje
Hoornaar	Keizersmantel	Klein Geaderd Witje

Kleine Ijsvogelvlinder
Koevinkje
Pluimvoetbij
Rozenkever
Venwitsnuitlibel
Watersnuffel

Kleine Vos
Landkaartje
Rietvink
Smaragdlibel
Viervlek
Witte Grijsbandspanner

Kleine Vuurvlinder
Muskusboktor
Rozenblaadje
Veelvraat
Vuurjuffer
Zilverstreep